
Dezvoltarea conceptului de audit social în România

Ioana Iuliana GRIGORESCU,
Inspectoratul Școlar Județean Cluj,
E-mail: ioanaiuliana69@yahoo.es

Camelia Daniela HAȚEGAN,
Universitatea de Vest din Timișoara,
E-mail: camelia.hategan@e-uvt.ro

Rezumat

Lucrarea se referă în principal la auditul social, domeniu insuficient dezvoltat în țara noastră. Conceptul de audit social este definit în România prin Legea asistenței sociale nr. 292/2011, fiindu-i limitată aplicarea la acest domeniu. La nivel internațional, conceptul are o arie de aplicare mult mai vastă.

Metodologia de cercetare este una calitativă. Obiectivele lucrării constau în dezvoltarea la nivel teoretic a conceptului de audit social: definirea auditului social, prezentarea etapelor și a obiectivelor acestui proces, identificarea legăturilor între dezvoltarea durabilă, răspunderea social-corporativă și auditul social, realizarea unei analize comparative între auditul social, auditul financiar și auditul intern, explicarea avantajelor aplicării auditului social în mediul de afaceri, în instituțiile cu caracter social și în administrația publică, exemplificarea de indicatori calitativi și cantitativi care pot fi folosiți în cadrul misiunilor de audit social și propunerea unui model de aplicare a auditului social în România.

Cuvinte-cheie: Audit social, răspundere social-corporativă, dezvoltare durabilă, audit financiar, indicatori sociali

Clasificare JEL: M14, M42

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Grigorescu, I.I., Hațegan, C.D. (2016), The development of the social audit concept in Romania, Audit Financiar, vol. XIV, no. 10(142)/2016, pp. 1101-1113, DOI: 10.20869/AUDITF/2016/142/1101

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2016/142/1101>

Introducere

Democrațiile în curs de dezvoltare întâmpină dificultăți foarte mari în sfera economicului, socialului, dar și a guvernării democratice. În mediul privat putem spune că societatea capitalistă înțelege economia în termeni de rentabilitate economică, bazându-se pe valori care nu respectă întotdeauna etica, mediul înconjurător sau nu conștientizează responsabilitatea socială.

În mediul public, deși liderii politici au fost aleși prin metode democratice, de multe ori politicile sociale implementate nu reprezintă întrutotul nevoile și așteptările cetățenilor, iar funcționarii publici nu gestionează eficient banii publici sau nu sunt suficient de transparenți și responsabili în fața cetățenilor, în serviciul cărora se află. Se poate spune că există o lipsă a „culturii de transparență” între angajații publici și sociali.

Totuși, în ultimii ani în Europa și în lume sunt tot mai multe companii care doresc să își asume responsabilitatea socială prin practici oneste, transparență în gestiune și dezvoltarea în armonie cu mediul înconjurător.

De asemenea, cetățenii sunt tot mai exigenți asupra dreptului lor de a fi informați și de a exercita influență asupra proceselor de luare a deciziilor. Numărul „clienților ideologici” crește în fiecare zi. De aici rezultă nevoia unei metodologii care să verifice coerența acțiunilor companiilor și instituțiilor publice cu valorile economiei sociale.

Termenul „audit” se referă la mai multe tipuri de audit, printre care și auditul social. Auditul social este un instrument care ajută entități distincte să-și evalueze acțiunile de răspundere social-corporativă, pentru a vedea în ce măsură au reușit să finalizeze obiectivele sociale pe care și le-au propus. El se poate aplica atât în mediul public, cât și în cel privat.

Demersul nostru a pornit de la faptul că auditul social este un concept aproape necunoscut și neutilizat în România.

Obiectivele acestei lucrări sunt de a prezenta și de a dezvolta conceptul de audit social și în România, de a clarifica și a conștientiza rolul auditului social în contextul economico-social actual, de a aduce argumente în favoarea ideii că utilizarea auditului social are efecte benefice asupra mediului economic și social, precum și prezentarea modului de desfășurare al unui audit social și propunerea unui model de aplicare a acestuia în România.

O societate dezvoltată se măsoară prin natura și calitatea serviciilor sociale pe care le oferă cetățenilor săi. De aceea, este necesară creșterea transparenței în toate domeniile vieții economice și sociale – publice și private.

1. Originea conceptului de audit social

Termenul de „audit” a apărut în Anglia la sfârșitul secolului al XIII-lea și avea conotații legate de domeniul financiar-contabil. În secolul XX, în Statele Unite ale Americii activitatea auditorilor s-a extins și spre domeniul social. Astfel, Howard Bowen a publicat cartea „Social responsibility of businessman”, în care menționează că oamenii de afaceri sunt responsabili față de societate și trebuie să urmeze strategii în concordanță cu obiectivele sociale (Idowu, 2015).

În Europa conceptul de audit social este utilizat pentru prima dată prin ideile radicale ale lui George Goyder din anii '50, care a publicat în anul 1961 cartea „The responsibility company”. Ulterior, în anul 1973, John Humble publică volumul „Social responsibility audit: A management tool for survival”.

Auditul social câștigă teren în Europa. Astfel, în Anglia asociația Social Audit Limited își publică rezultatele în revista „Social Audit Quarterly”, iar în Franța ia naștere Asociația de Expertiză și Audit Social care a contribuit la înființarea Institutului Internațional de Audit Social.

2. Definirea auditului social în literatura de specialitate

Pentru a putea aprecia un posibil interes al companiilor și al părților interesate pentru auditul social considerăm că trebuie făcute câteva clarificări conceptuale asupra terminologiei utilizate în literatura de specialitate internațională, unde găsim o multitudine de termeni precum: social responsibility accounting (Ro. contabilitatea responsabilității sociale), corporate social reporting (Ro. răspundere social-corporativă), social audit (Ro. audit social), ethical statement (Ro. declarație de etică), values report (Ro. raportul valorilor), social statement (Ro. situație socială), social account (Ro. cont social), ethical audit (Ro. audit etic), memoria sobre desarrollo sostenible, balance societal, auditoria social, audit social (Morros și Vidal, 2005; Mugarra, 2004).

În literatura de specialitate a anilor 1980-1990 au existat diferiți autori cu preocupări legate de auditul social, autori care au definit și au diferențiat auditul social de alte forme de audit. Astfel, Vatie (1980) definea auditul social ca pe „un instrument de conducere și de gestiune, precum și un demers de observare care, spre deosebire de auditul financiar sau contabil, tinde, în domeniul său, să estimeze capacitatea unei organizații de a gestiona problemele umane sau sociale pe care le generează mediul său și pe acelea care le suscită ea însăși prin utilizarea personalului necesar desfășurării proprii activității”.

Spreckley (1981) menționează că „auditul social este un concept legat de întreprinderile sociale și reprezintă un mijloc de probă a caracterului social a acestora”.

Candau (1985) consideră auditul social „un demers obiectiv independent și inductiv de observare, analiză, evaluare și recomandare ce se bazează pe o metodologie și care utilizează tehnici ce permit, în raport cu diferite referențiale explicite, identificarea, într-o primă etapă, a punctelor forte, a problemelor generate de utilizarea personalului, precum și a constrângerilor, sub forma costurilor și a riscurilor”.

Zadek și Raynard (1995) consideră că auditul social reprezintă, într-o variantă mai completă, „un proces care permite unei organizații să-și evalueze eficiența socială și comportamentul etic în comparație cu obiectivele sale, în așa fel încât să poată îmbunătăți rezultatele sociale și solidare și să dea socoteală pentru ele în fața părților interesate”.

Preocupările în domeniul auditului social au continuat și după anul 2000, captând și atenția instituțiilor europene. Astfel, Comisia Europeană (2001) definește în Cartea Verde auditul social ca pe o evaluare sistematică a impactului social al unei organizații în raport cu anumite norme și așteptări.

Roqueñi și Retolaza (2005) precizează că semnificația termenului de audit social poate fi diferită de la o țară la alta. De exemplu, termenul raport social sau „balance societal” utilizat în Franța, se referă la toate inițiativele care în formă directă și sistematică, cu criterii stabilite de-a lungul timpului, caută să reflecte modul de acțiune al firmei în mediul social. Memoriul asupra dezvoltării durabile sau „memoria sobre el desarrollo sostenible” utilizat în Spania, se referă la informații voluntare realizate de o entitate, pentru a informa despre acțiunile sale sociale. Termenul audit social sau „auditoría social”

utilizat, de asemenea, în Spania înseamnă verificarea externă a informației oferite în raportul social, prin intermediul unui proces regularizat cu anterioritate.

Igalens și Peretti (2008) au perceput auditul social ca pe o formă de observare sau ca pe un raționament logic și l-au definit într-o formă mai completă, astfel: „o formă de observare care urmărește verificarea principiilor, politicilor, proceselor și rezultatelor din domeniul relațiilor organizației cu partenerii săi, dacă: a realizat efectiv ceea ce a afirmat că are de făcut; a utilizat cel mai bine mijloacele sale; și-a conservat autonomia și patrimoniul; este capabilă să realizeze ceea ce a afirmat că vrea să facă; a respectat regulile artei; știe să-și evalueze riscurile”.

În România, Șchiopoiu Burlea (2008) definește auditul social în volumul „Audit social de la teorie la practică” drept „un proces complex, obiectiv, independent și inductiv prin care se observă, analizează și evaluează realitatea socială dintr-o organizație în raport cu criteriile sale de eficiență și de performanță, precum și în conformitate cu reglementările interne și externe în vigoare, în scopul remedierii punctelor slabe și înlăturării factorilor de risc social”. Chivu (2006) descrie pe scurt modul de realizare a unui audit social și prezintă exemple de indicatori de referință utilizați în managementul resurselor umane.

Din cercetarea calitativă realizată am constatat că literatura de specialitate din România nu abundă în articole și lucrări pe tema auditului social.

În mediul legislativ din România, conceptul de audit social apare în anul 2011, în Legea asistenței sociale nr. 292/2011. La alineatele 1-4 ale articolului 142 se prevede că: „Furnizorii privați de servicii sociale, autoritățile contractante, precum și alte persoane fizice sau juridice care finanțează servicii sociale, pot solicita evaluarea independentă a contractelor de finanțare pentru furnizarea serviciilor sociale, prin demararea procedurilor de audit social. Auditul social se realizează de către auditorul social și are în vedere, în principal, următoarele aspecte:

- a) Verificarea planurilor și a procedurilor stabilite de furnizorii de servicii sociale pentru serviciile finanțate;
- b) Evaluarea eficienței și eficacității serviciilor sociale contractate;
- c) Verificarea exactității informațiilor utilizate;
- d) Recomandarea de ameliorări operaționale.”

Definiția propusă în România pentru auditul social, prin Legea 292/2011, nu are în vedere toate aspectele de responsabilitate socială, așa cum apare în literatura de specialitate internațională, ci se referă doar la contractele de finanțare pentru furnizarea serviciilor sociale de către furnizorii privați, dar auditul social este un instrument generic de responsabilitate socială, un instrument de management, putând fi folosit de orice tip de organizație publică sau privată.

Acceptăm ideea că entitățile sociale trebuie să fie primele care adoptă sau folosesc auditul social în

gestiunea internă, datorită faptului că ele au la baza funcționării obiective sociale, iar una dintre preocupările acestor organizații trebuie să fie îmbunătățirea continuă a acestor obiective. Auditul social, însă, ajută orice tip de organizație să-și măsoare rezultatele sociale, pe cinci arii diferite (Spreckley, 1981): profitul, resursele umane, impactul public, impactul asupra mediului, respectiv produsele și serviciile pe care le oferă.

Figura 1 sintetizează punctul de vedere al diferiților autori care au încercat să definească conceptul de audit social.

Figura 1. Ce este auditul social?

Sursa: Prelucrările autorilor, 2016

După analizarea acestor definiții, în opinia noastră auditul social este un proces de evaluare continuă, care poate fi integrat în ciclul normal de activitate al unei organizații – planificare, evaluare, raportare – și poate fi considerat o condiție esențială pentru entități și organizații în realizarea progresului și a concesiilor cu societatea din care fac parte.

3. Metodologia de cercetare

Metodologia de cercetare este una calitativă. Am realizat o cercetare documentară a literaturii de specialitate din

România și din străinătate – manuale, cărți, articole de specialitate și legislația în vigoare din domeniu. Am accesat site-uri și baze de date electronice relevante, cum ar fi cele ale Comisiei Europene și ale unor instituții publice și sociale din România și din străinătate. Pe baza datelor culese am realizat o descriere a evoluției auditului social la nivel internațional, dar și o descriere a situației actuale din România. De asemenea, vom explica implicațiile auditului social în viața unei instituții sau a unei companii private, pentru a demonstra că utilizarea lui are efecte benefice asupra mediului economic și social.

4. Rolul auditului social – legătura dintre dezvoltarea durabilă, răspunderea social-corporativă și auditul social

Întrebarea care se pune este: de ce companiile și părțile interesate ar trebui să fie preocupați de aplicarea auditului social?

În prezent se vorbește foarte mult despre dezvoltarea sustenabilă, care presupune rezolvarea unor probleme ale vieții economice și sociale la nivel mondial și care poate fi realizată numai prin implicarea activă a tuturor agenților economici. Pilonii dezvoltării sustenabile sunt dezvoltarea economică, socială și de mediu (Anghel, 2009).

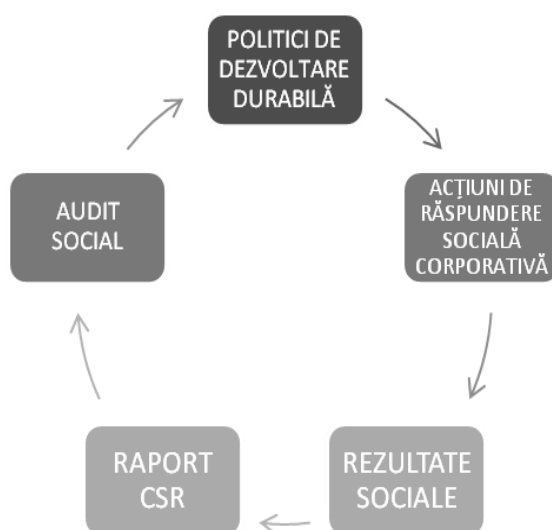
În România, rapoartele de responsabilitate socială nu reprezintă o prioritate (Bunea, 2013). Companiile naționale au început să adopte politici de responsabilitate socială în momentul în care au vrut să adere la Bursa de Valori București, întrucât erau obligate de Codul de Guvernanță Corporativă al acesteia. În plus, rapoartele realizate nu prezintă cu adevărat strategii de responsabilitate socială, nici rezultatele aplicării acestor strategii și, cu atât mai puțin, măsuri de îmbunătățire a acestora.

Termenul de responsabilitate social-corporativă se utilizează în Europa de la începutul secolului XXI și capătă pe zi ce trece o importanță tot mai mare. Comisia Europeană a redefinit responsabilitatea socială a întreprinderilor în anul 2011 ca fiind „responsabilitatea întreprinderilor pentru impactul pe care îl au asupra societății”. Astfel, apare o nouă abordare care presupune integrarea voluntară de către întreprinderi a preocupărilor sociale și de mediu în activitățile comerciale și în relațiile lor cu părțile interesate, contribuind în acest fel la concilierea atribuțiilor economice, sociale și de mediu în cooperarea cu partenerii lor.

Activitățile de responsabilitate social-corporativă (CSR) ale companiilor trebuie să fie în conformitate cu politica de dezvoltare sustenabilă a acesteia. *Aici intervine rolul auditului social. Acesta cercetează coerența dintre activitățile de responsabilitate social-corporativă și politicile de dezvoltare durabilă ale companiei, cu scopul de a îmbunătăți rezultatele sociale și de mediu ale acesteia.* De aici rezultă necesitatea auditului social.

Schematic, procesul de evaluare și îmbunătățire continuă a politicilor de dezvoltare durabilă și a acțiunilor de răspundere social-corporativă ale organizațiilor trebuie să se desfășoare așa cum rezultă din **Figura 2**.

Figura 2. Relația dintre dezvoltarea durabilă, răspunderea social-corporativă și auditul social

Sursa: Prelucrările autorilor, 2016

Pentru a înțelege mai bine rolul auditului social vom da câteva exemple de politici de dezvoltare durabilă și de acțiuni de răspundere social-corporativă:

- a. Politici de dezvoltare durabilă:
  - În mediul economic: reducerea sărăciei, accesul la utilități, finanțarea infrastructurii;
  - În mediul social: susținerea familiilor cu mai mulți copii, securitatea în muncă, susținerea persoanelor cu handicap;
  - În mediul cultural: accesul la educație, calitatea informării;
  - În mediul financiar: acoperirea pensiilor, etica afacerilor;
  - În sănătate: accesul la medicamente compensate, eradicarea maladiilor;
  - Etică: respectarea drepturilor omului, lupta împotriva corupției, buna guvernare etc.
- b. Acțiuni de răspundere social-corporativă:
  - Implicarea tuturor organizațiilor în activități de dezvoltare economică și socială a societății;
  - Investiții realizate pentru binele comunității;
  - Afaceri transparente, acțiuni transparente;
  - Neacceptarea ca parteneri sau colaboratori a firmelor care sprijină producția de armament;
  - Politici de promovare și de perfecționare a personalului;
  - Afaceri etice;
  - Programe sociale pentru diabetici, orfani, persoane dependente de droguri;
  - Acordarea de burse de studii pentru categorii de elevi defavorizate;
  - Sprijinirea cercetării în domeniul mediului înconjurător etc.

În concluzie, rolul auditului social este:

- Să evalueze obiectivele de dezvoltare durabilă fixate;
- Să verifice dacă activitățile de responsabilitate social-corporativă fixate sunt în concordanță cu politica de dezvoltare durabilă a entității;
- Să evalueze performanțele realizate de către entitate;
- Să verifice informațiile pe care le conține Raportul de responsabilitate socială a entității;
- Să constate eventualele deficiențe;
- *Să facă recomandări pentru deficiențele constatate astfel încât atitudinea organizației față de domeniul economic, social și față de mediul înconjurător să se îmbunătățească permanent.*

5. Analiză comparativă între auditul social, auditul financiar și auditul intern

Raportările anuale ale organizațiilor se referă cu preponderență la informații financiare. În ultimul timp s-a considerat că pentru a avea o imagine mai completă și pentru a crește încrederea utilizatorilor în raportările prezentate sunt necesare și informațiile nefinanciare. Astfel, la nivel european s-a aprobat Directiva 2014/95/UE care obligă întreprinderile de interes public cu peste 500 de angajați să publice o declarație nefinanciară care să cuprindă „informații privind cel puțin aspectele de mediu, sociale și de personal, respectarea drepturilor omului și combaterea corupției și dării de mită”. În acest mod, informațiile financiare fac obiectul auditului financiar, iar informațiile nefinanciare fac obiectul unor alte forme de audit, printre care și auditul social. Pentru evaluarea internă a activității unei organizații se realizează auditul intern.

Prin urmare, vom analiza asemănările și deosebirile între auditul social și auditul financiar, respectiv auditul intern, identificate și prezentate schematic în tabelul următor:

Tabelul 1. Caracteristicile diferitelor tipuri de eudit

Caracteristica	Audit social	Audit financiar	Audit intern
Organism internațional abilitat	Social Accountability International (SAI)	Federația Internațională a Contabililor (IFAC)	Institutul Global al Auditorilor Interni (IIA Global)
Standardizare internațională	Standarde SAI SA8000 Social Accountability	Standarde Internaționale de Audit (ISA)	Standarde internaționale de audit intern
Standardizare internațională implementată în România	Neidentificat un organism profesional distinct*	ISA aprobate de către Camera Auditorilor Financiari din România (CAFR)	Standarde aprobate de către CAFR în colaborare cu Asociația Auditorilor Interni
Obiectiv	Evaluarea performanțelor sociale ale unei activități a unei organizații	Exprimarea unei opinii asupra situațiilor financiare ale unei organizații	Evaluarea proceselor de guvernare, management al riscului și de control intern
Utilizatori	Părțile interesate	Părțile interesate	Conducerea
Independența	Cerință obligatorie	Cerință obligatorie	Cerință obligatorie
Perioada auditată	Stabilită prin plan anual	De regulă, exercițiul financiar	Stabilită prin plan anual
Periodicitate	Anuală sau perioade mai scurte	Anuală	Anuală
Obligativitate	Voluntar	Impus de lege și voluntar	Impus de lege și voluntar
Finalizare	Raport cu constatări și recomandări	Raport cu exprimarea opiniei	Raport cu constatări și recomandări

* În România există organizații care oferă servicii de evaluare a SA8000, dintre care Societatea Română de Asigurare a Calității a emis cele mai multe certificate în cadrul schemei de certificare SA8000 a IQNet Ltd., http://www.saasaccreditation.org/sites/default/files/u4/CB_By_Country_Q1_2015.pdf

Sursa: Prelucrările autorilor, 2016

În ultimii ani, în România preocupări privind studierea activității de audit social a avut Institutul de Economie Socială, care este un program al Fundației pentru Dezvoltarea Societății Civile inițiat și dezvoltat în cadrul proiectului „PROMETEUS – Promovarea economiei sociale în România prin cercetare, educație și formare profesională la standarde europene”, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013¹.

Din tabelul de mai sus se observă că în România nu s-a creat încă un organism profesional independent care să gestioneze activitatea de audit social, dar asociația internațională SAI a acreditat mai multe organizații de certificare din România. De aici se poate trage concluzia că într-un viitor apropiat este posibil să se înființeze și un organism profesional național.

¹ <http://www.ies.org.ro/ies-1>

Pe baza celor prezentate apreciem necesitatea tuturor formelor de audit menționate pentru a se contribui la certificarea unei imagini mai complete a rezultatelor activităților organizațiilor în scopul sporirii încrederii utilizatorilor în raportările acestora. De asemenea, auditorii informațiilor pot colabora între ei și se pot baza unii pe activitatea celorlalți.

În continuare vom detalia procesul de audit social și metodologia de identificare a indicatorilor de audit social cu exemplificarea acestora.

6. Procesul de audit social

Auditul social este o metodă sau un instrument de gestiune internă a companiei. Se presupune că nicio companie nu va falsifica propriul proces de autoevaluare, dar dacă firma pretinde elaborarea unui raport de audit social care să fie difuzat publicului și care

să ofere mai multă credibilitate, el va trebui certificat de o persoană independentă, externă entității.

În funcție de scopul auditului social și al obiectivelor urmărite acesta poate fi realizat de către un auditor intern, un auditor extern sau de către o echipă de audit aleasă din cadrul companiei, cu reprezentarea proporțională a tuturor grupurilor interesate.

După Șchiopoiu Burlea (2008), etapele unei misiuni de audit social sunt:

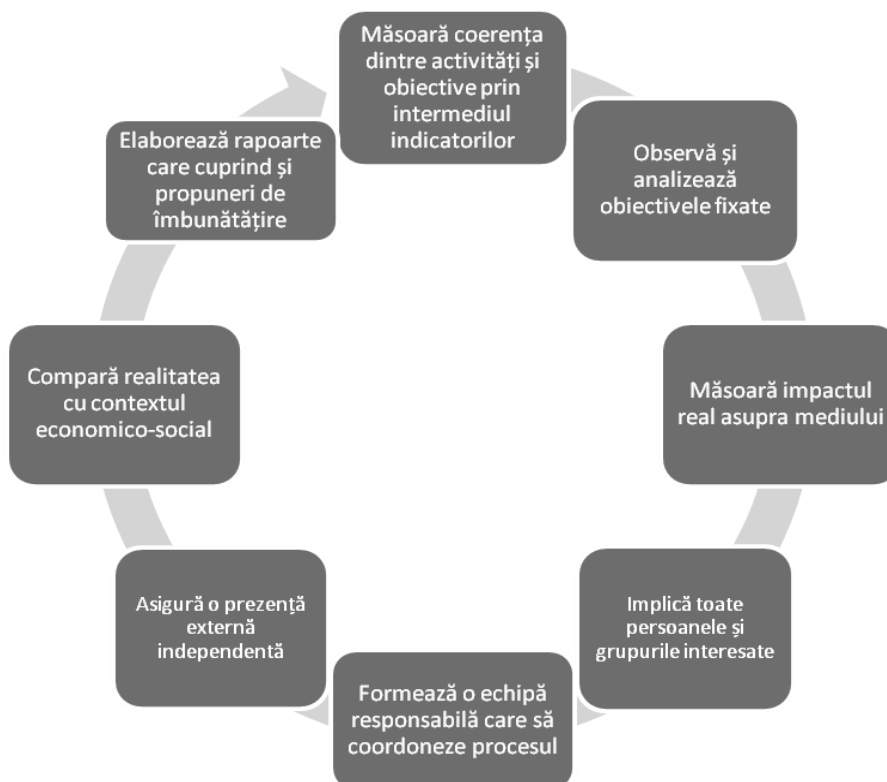
- Etapa de prediagnostic care presupune stabilirea misiunii de audit social (intern sau extern);
- Localizarea și cunoașterea organizației – mai ales în cazul auditorului extern;
- Depistarea problemelor reale cu care se confruntă entitatea;

- Schițarea unui plan de lucru;
- Etapa de culegere a informațiilor și controlul acestora;
- Etapa de analiză a informațiilor;
- Etapa de verificare și validare a informațiilor în care se elaborează raportul de audit;
- Etapa de formulare a recomandărilor.

Putem constata că etapele identificate anterior se înscriu în linii mari în aceleași caracteristici ca și celelalte misiuni de audit care au fost comparate anterior, de unde rezultă că misiunile de audit au aceleași reguli generale: doar obiectul activității este diferit.

În figura următoare este prezentat, într-o formă sintetică, procesul de audit social:

Figura 3. Procesul de audit social

Sursa: Prelucrările autorilor, 2016

Elementele necesare pentru realizarea unui audit social de calitate pot fi:

- Motivare suficientă din partea companiei;

- Consens și participare directă a tuturor celor interesați;
- Informare corectă asupra obiectivelor auditului social;
- Existența unei echipe de audit aleasă din cadrul companiei, cu reprezentarea proporțională a tuturor grupurilor interesate;
- Stabilirea unor indicatori adecvați cu obiectivele care se doresc a fi evaluate;
- Participarea unor persoane externe, care să dețină competența necesară pentru a putea monitoriza procesul de audit, pentru a putea oferi consultanță în caz de nevoie și pentru a certifica validitatea metodelor și instrumentelor utilizate și reprezentativitatea părților participante.

Auditul social este un proces care durează o perioadă prestabilită – un an sau o perioadă de câteva luni – în funcție de obiectivele și de indicatorii stabiliți. Este un proces care trebuie să parcurgă niște pași logici, care

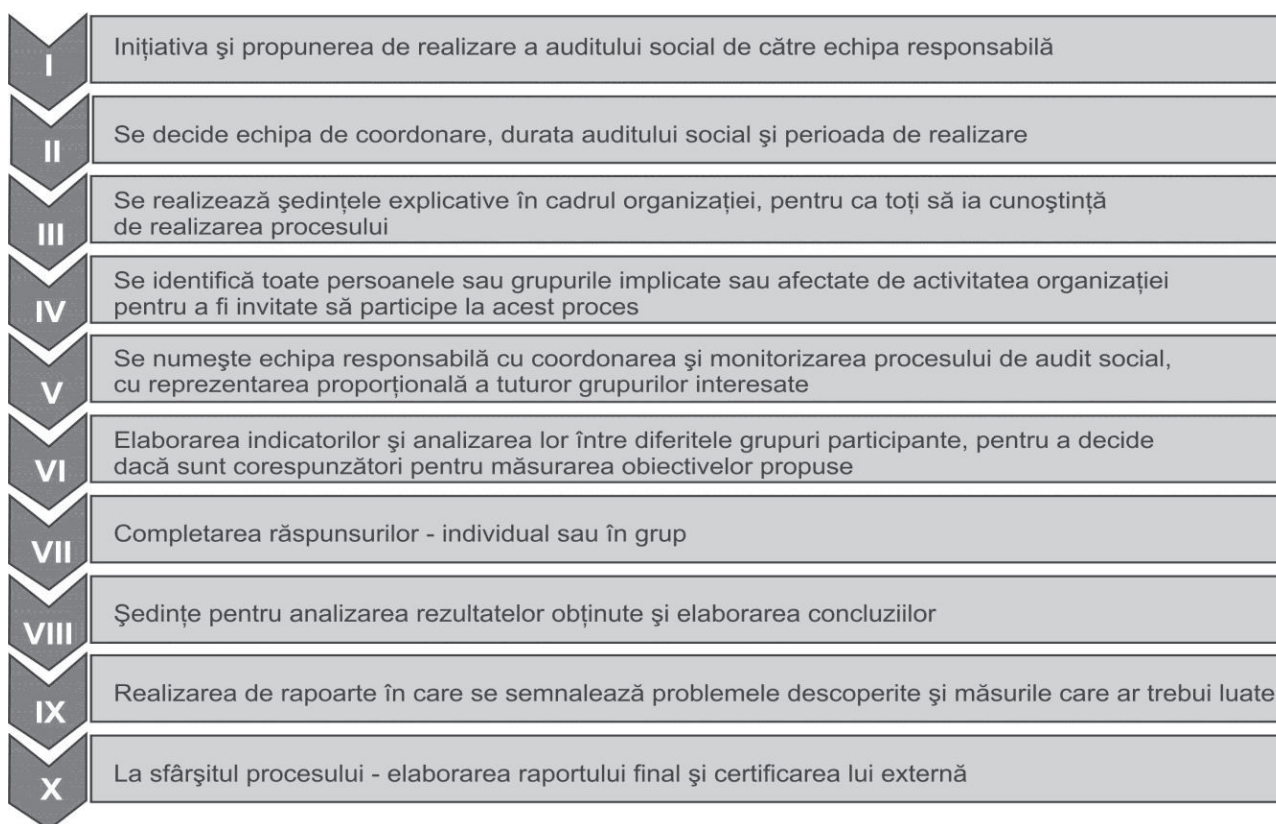
merg de la inițiativa realizării auditului social – propunere, aprobare, organizarea procesului – și până la realizarea efectivă a acestuia.

În cazul în care auditul social se realizează de către grupul format din diversitatea persoanelor sau grupurilor implicate sau afectate de activitatea entității, echipa responsabilă va realiza planificarea, coordonarea, calendarul auditului social și indicatorii necesari, iar restul actorilor:

- Răspund în mod individual sau în grup indicatorilor stabiliți;
- Participă la ședințele de interpretare a indicatorilor obținuți;
- Fac propuneri de îmbunătățire pe baza rezultatelor obținute.

Etapele de organizare ale auditului social pot fi următoarele:

Figura 4. Etapele de organizare ale auditului social

Sursa: Prelucrările autorilor, 2016

7. Indicatorii de audit social

Majoritatea organizațiilor nu încep de la zero, ci au metode proprii prin care adună informații și opinii sau reflectă asupra elementelor care nu au conținut pur economic. Aceste metode sunt însă fragmentate și puțin structurate.

Auditul social se bazează pe ceea ce există și continuă să se construiască până la obținerea unei structuri integrate și logice. Majoritatea organizațiilor rămân surprinse când descoperă că realizau multe elemente de audit social, dar fără să-i dea o formă completă.

Metodologia de identificare a indicatorilor de audit social pe care o propunem este următoarea:

Figura 5. Metodologia de identificare a indicatorilor

LA CE FOLOSESC INDICATORII?	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru a măsura calitatea și cantitatea acțiunilor CSR • Pentru a compara
CE MĂSOARĂ?	<ul style="list-style-type: none"> • Obiectivele și valorile organizației referitoare la comportamentul etic, compromisul cu societatea, cu mediul înconjurător etc. • Realizează un dialog cu toate persoanele și grupurile implicate sau afectate de activitatea organizației - acționari, investitori, angajați, firme asociate, statul, comunitatea locală etc.
LA CE SE REFERĂ?	<ul style="list-style-type: none"> • La produsele sau serviciile pe care organizația le realizează • La impactul social pe care organizația îl produce
CUM MĂSOARĂ?	<ul style="list-style-type: none"> • Calitativ - modul, forma, intensitatea compromisului social, nivelul de satisfacție, percepțiile celor implicați sau afectați de activitatea organizației etc. • Cantitativ - cuantifică cu ajutorul indicatorilor în mod proporțional, în mod global etc.
CU CE MĂSOARĂ?	<ul style="list-style-type: none"> • Desface în întrebări concrete toate aspectele care compun fiecare obiectiv care se dorește a fi evaluat.

Sursa: Prelucrările autorilor, 2016

Indicatorii sociali au rolul de a sintetiza informațiile care se obțin în misiunile de audit social și ei trebuie să surprindă esența fenomenelor. De aceea, auditorul social, pe baza raționamentului și a logicii sale, trebuie să aleagă acei indicatori a căror evoluție poate fi urmărită un timp „în scopul utilizării lor ca instrumente

eficiente ale politicii sociale” (Șchiopoiu Burlea, 2008).

În continuare prezentăm câteva exemple concrete de întrebări sau indicatori identificați în literatura de specialitate analizată, care pot ajuta orice tip de organizație să verifice dacă activitățile sale reflectă idealurile și valorile pe care le promovează.

Figura 6. Exemple de indicatori

TIPURI DE ORGANIZAȚII CARE POT APLICA AUDITUL SOCIAL	EXEMPLE DE INDICATORI CALITATIVI	EXEMPLE DE INDICATORI CANTITATIVI
<ul style="list-style-type: none"> • Instituții sociale - publice și private: Crucea Roșie, Asociațiile Pensionarilor, Casele Naționale de Asigurări de Sănătate, Casele de Pensii, Direcția de Muncă și Protecție Socială, rezidențele publice și private, orfelinatele, fundații, asociații, cămine de bătrâni, ONG-uri etc. • Instituțiile publice: de învățământ, de cultură, din domeniul sănătății, primăriile. • Firmele private de: transport, comerț, servicii de curățenie, de întreținere, activități financiare, consultanță și formare profesională, agricultură, industrie etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dacă produsele sau serviciile organizației contribuie la îmbunătățirea calității vieții; • Dacă organizația are o poziție critică față de excesele societății; • Dacă se asigură o bună circulație a informației atât în interiorul cât și în exteriorul organizației; • Dacă angajații iau parte la deciziile care se referă la munca lor sau la viitorul organizației; • Dacă se acordă o atenție specială calității muncii (echipamente de protecție); • Dacă se fac eforturi pentru a îmbunătăți calificarea personalului; • Dacă organizația sprijină sau este solidară cu grupurile sau regiunile defavorizate; • Dacă furnizorii, clienții sau colaboratorii organizației aplică politici de protecție a mediului înconjurător; • Dacă s-a urmărit un criteriu etic la alegerea băncii cu care se lucrează; • Dacă se realizează colectarea selectivă a deșeurilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cantitatea de materiale recuperate sau reciclate; • Volumul și calitatea produselor vândute sau a serviciilor prestate; • Numărul persoanelor care au beneficiat de formare profesională/an; • Cantitatea creditelor oferite; • Volumul de alimente donate grupurilor defavorizate; • Numărul burselor atribuite; • Numărul de reclamații formulate la adresa organizației; • Numărul posturilor reduse; • Diferența dintre salariul cel mai mare și cel mai mic în cadrul organizației; • Cantitatea de apă reutilizată; • Costuri aferente protecției mediului înconjurător; • Număr de articole sau publicații realizate de către organizație despre protecția mediului înconjurător; • % din profit destinat proiectelor benefice.

Sursa: Prelucrările autorilor, 2016

Concluzii

Dezvoltarea conceptului de audit social în România are o importanță deosebită, deoarece aplicarea lui contribuie la:

- îmbunătățirea calității serviciilor sociale în România;
- dezvoltarea unui mediu de afaceri implicat social și responsabil cu mediul;
- garantarea respectării drepturilor și principiilor fundamentale ale angajaților – plata unui salariu minim, sănătatea și securitatea în muncă, lipsa discriminărilor, dreptul la asociere și negociere colectivă etc.;
- îmbunătățirea calității serviciilor prestate către cetățeni de către instituțiile statului;

- respectarea dreptului de control al cetățenilor asupra celor care guvernează și le reprezintă interesele sau dreptul de participare activă la acțiunile publice, în vederea îmbunătățirii calității vieții în țara noastră;
- creșterea transparenței în toate domeniile vieții economice și sociale, publice și private din România;
- generarea unei noi atitudini culturale a cetățenilor din România, de implicare mai activă în activitățile publice și sociale.

În dorința de a construi o societate mai dreaptă și mai solidară, în România este importantă atât dezvoltarea conceptului de audit social la nivel teoretic, cât și introducerea unor elemente din practica celor care aplică auditul social de mai mult timp.

Adevărul este că, așa cum este prezentat în literatura de specialitate internațională, auditul social este un proces complex, care durează în timp și este destul de costisitor. Volumul de informații pe care îl poate oferi un raport de audit social este extins și poate servi necesităților diferitelor tipuri de părți interesate.

În cadrul instituțiilor sociale din România, așa cum este prevăzut în Legea asistenței sociale, auditul social va putea fi realizat de un auditor social, ale cărui caracteristici și atribuții vor fi stabilite prin lege. Dar care ar fi alternativa certificării externe a auditului social în România pentru celelalte tipuri de instituții publice sau private?

În opinia noastră, una dintre opțiuni ar putea fi certificarea rapoartelor de audit social prin intermediul unei instituții publice, pe baza unor criterii stabilite anterior. Când spunem instituții publice ne referim, de exemplu, la un departament creat în cadrul primăriilor, care ar oferi avantajul cunoașterii mediului economic și social local și al agilității în realizarea procesului de certificare, datorită apropierii de organizațiile din zonă. Riscul pe care îl prezintă această variantă ar fi ca administrația locală să

impună criteriile care nu ar fi suficient de relevante pentru un anumit sector.

O altă opțiune, poate chiar mai interesantă, ar putea fi o combinație între administrațiile locale și organizațiile profesionale din diferite sectoare de activitate. Această variantă ar oferi avantajul că organizațiile profesionale ar putea identifica indicatorii cei mai potriviți pentru fiecare sector, iar certificarea ar fi oferită de administrația locală, ca reprezentant extern, cu credibilitate reală, care poate evalua acțiunile sociale realizate de către organizații.

Pentru început s-ar putea iniția câteva misiuni cu caracter experimental la nivelul unor primării și, în baza experiențelor concrete realizate, s-ar putea generaliza.

Aspectele prezentate au avut un caracter pur teoretic ceea ce diminuează relevanța cercetării, dar obiectivul principal a fost cel de a aduce în discuție tema abordată și de a propune soluții teoretice. Cercetarea poate fi continuată ca direcție viitoare prin abordare practică pentru validarea soluțiilor propuse și pentru identificarea eventualelor corecții în vederea realizării unei activități de audit social de calitate.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghel (Ilcu), E.R. (2009), Cadrul conceptual privind raportarea de sustenabilitate, *Jurnalul cercetării doctorale în științe economice*, vol I, nr. 4, pp. 49-64, ASE București.
2. Bunea, Ș. (2013), Analiza raportului dezvoltare durabilă - responsabilitate socială și a implicațiilor acestuia asupra raportărilor companiilor (II), *Revista Economistul*, nr. 22, București, disponibil online la: <http://www.economistul.ro/contabilitate-analiza-raportului-dezvoltare-durabila-responsabilitate-sociala-si-a-implicatiilor-acestuia-asupra-raportarilor-companiilor-ii-a6222/>, accesat pe 11.06.2016.
3. Candau, P. (1985), *Audit social*, Paris: Ed. Vuibert Gestion.
4. Chivu, I. (2006), Auditul social – instrument de evaluare a calității managementului resurselor umane, *Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza” Iași*, Tomul LII/LIII Științe economice, 2005/2006, pp. 142-147.
5. Comisia Europeană (2011), Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, O nouă strategie a UE (2011-2014) pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor, COM(2011) 681 final, Bruxelles, disponibil online la: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0681&from=EN>, accesat pe 11.06.2016.
6. Comisia Europeană (2001), *Green paper – Promoting a European framework for corporate social responsibility*, /* COM/2001/0366 final, disponibil online la: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2001:0366:FIN>, accesat pe 11.06.2016.
7. Goyder, G. (1961), *The Responsible Corporation*, Oxford: Basil Blackwell.
8. Humble, J. (1973), *Social responsibility audit: A management tool for survival*, London, Foundation for Business Responsibilities.
9. Idowu, S.O. (2015), Social audit in the Supply Chain Sector, publicat în *Social Audit Regulation: Development, Challenges and Opportunities (CSR, Sustainability, Ethics & Governance)*, pp. 187-199.

10. Igalens, J. și Peretti, J.M. (2008), *L'Audit Social*, Paris: Éd. d'Organisation.
11. Morrós Ribera, J. și Vidal Martínez, I. (2005), *Responsabilidad Social Corporativa*, Madrid: FC Editorial.
12. Mugarra Elorriaga, A. (2004), Responsabilidad Social, Balance Social y Empresa Social en Mediterráneo Económico: Número especial: *Economía Social: La actividad económica al servicio de las personas*, Instituto Cajamar, Valencia, núm. 6, pp. 311-331.
13. Parlamentul European și Consiliul European (2014), Directiva 2014/95/UE de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește prezentarea de informații nefinanciare și de informații privind diversitatea de către anumite întreprinderi și grupuri mari, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 330/15.11.2014.
14. Parlamentul României (2011), Legea nr. 292/2011, a asistenței sociale, publicată în Monitorul Oficial nr. 905/20 decembrie 2011.
15. Roqueñi, M.R. și Retolaza, J.L. (2005), La auditoria social como instrumento de posicionamiento de la economía solidaria, *Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, nr. 53, noviembre, pp. 285-304, CIRIEC Spania.
16. Social Accountability International (2014), *Social Accountability 8000 International Standard*, June 2014, disponibil online la: <http://www.sai-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&PageID=937>, accesat pe 11.06.2016.
17. Spreckley, F. (1981), *Social Audit – A Management Tool for Co-operative Working*, Beechwood College Ltd., Elmete Lane, UK.
18. Șchiopoiu Burlea, A. (2008), *Auditul social, de la teorie la practică*, Craiova: Ed. Sitech.
19. Vatier, R. (1980), L'audit social, un instrument utile au pilotage des entreprises et des organisations, *Enseignement et Gestion*, nr. 16, Hivers, pp. 25.
20. Zadek, S. și Raynard, P. (1995), Accounting works: a comparative review of contemporary approaches to social and ethical accounting, *Accounting Forum*, vol. 19, nr. 2/3, pp. 164-175.